

Ohannes Kaçaznuni'den de Özür Dileyecekler mi?

Kaçaznuni, 1914'ten 1923'e uzanan süreçte, Türk-Ermeni ilişkilerinin özünü savaş hali olarak değerlendirmektedir. Kaçaznuni'nin yaptığı çok doğru saptamaya göre bu savaş, aslında Türkiye ile emperyalist devletler arasındaki bir savaştır. Kaçaznuni'nin kitabının en önemli noktası, Taşnak Partisi ile onun peşine takılan Ermenileri savaşın bir tarafı, o günkü Türk devletini ise diğer tarafı olarak değerlendirmesidir.

Alev COŞKUN

Bir grup aydın, 1915-1918 dönemi tehcir (göç ettirme) olayları nedeniyle **"Ermenilerden 1915'te yaşadıkları için özür diliyorum"** adlı bir imza kampanyası başlattı.

Bu kampanyaya 60'ı aşkın emekli büyükelçi karşı bildiriyle yanıt verdi. 43 eski diplomatını Ermeni terörüne kurban vermiş olan Dışişleri camiasının, bu şehit diplomatlar anısına saygı duyarak verdiği yanıt ve TSK'nin bu konuda aydınlar bildirisinin yanlış yorumlanacağını belirtmesi, Cumhurbaşkanının bu bildiriye hoşgörü ile bakması, Başbakan'ın karşı çıkması konuyu daha da önemli ve karmaşık bir düzeye taşımıştır.

Kendilerine aydın grubu adı veren kişilerin, demokrasilerde böylesi bildiriler yayımlamaları doğaldır.

Ancak özür bildirisini yayımlayanların, kesin çizgileri olmayan karmaşık bir konuda taraf olduklarının ayırdında olmaları gerekir. Türk Devleti, Ermeni konusunda belgelerin açılmasını ve hatta bu belgelerin yanlış tarihçiler tarafından değerlendirilmesini istemektedir. Ancak Ermeniler bu tutarı öneriye olumlu yanıt vermiyorlar. Böylesi tarafsız bir kurul eğer bir yargıya varırsa, özür dileme yolu açılabilir. Ancak böyle bir olgu yokken ve bu tarihi konu saptırılarak uluslararası arenada siyasal çıkar konusu yapılırken aydınların ortaya dökülüp özür dileme kampanyaları açmaları kuşku yaratmıştır.

İşte bu nedenle ben de kendilerine **"Ohannes Kaçaznuni'den de özür dileyecek**

misiniz" diye soruyorum?

Neden **Kaçaznuni**?

Çünkü bu çok önemli, Ermeni davası için çalışmış olan Ohannes Kaçaznuni, sözü edilen bizim bu bir grup aydının tersini söylüyor.

Aman efendim, kimmiş bu Kaçaznuni ki ondan özür dileyelim diye hemen bir itirazda bulunmasınlar.

O zaman Kaçaznuni'nin kim olduğuna bakalım:

Gerçek ismiyle **Hovannes Katchaznuni** (Ohannes Kaçaznuni) Ermeni tarihinde tartışılmaz çok önemli bir kişidir. Ermeni terör örgütü Taşnatsutyun (Taşnak) Partisi'nin kurucularındandır. 1918 yılının temmuz ayında kurulan Ermeni devletinin ilk başbakanıdır. Ermeni devletini hükümet başkanı olarak 13 ay yönetmiştir. (Temmuz 1918 - Ağustos 1919)

Ermenistan, 1920 yılında Bolşevik yönetimi tarafından ele geçirilince, tutuklandı; 1921 yılında Avrupa'ya kaçtı.

1921 yılında Taşnak Partisi, Bükreş'te neler yaptık, nerede hata yapıldı, ne yapmalıydık konularının konuşulduğu bir konfe-

rans topladı.

Taşnak Partisi'nin en önemli liderleri, tarihçiler bu kongreye raporlar sundular. İşte Ermeni devletinin ilk başbakanı Kaçaznuni de bu kongreye önemli bir rapor sundu.

Kaçaznuni'nin, **"Taşnatsutyun'un Artık Yapacağı Bir Şey Yok"** adını taşıyan raporu, bugün Ermenistan'da yasaktır. Avrupa ve ABD'de kütüphane kataloglarında kitabın ismi vardır, ancak kendisi yoktur, imha edilmiştir.

Bu rapor, Sovyet Rusya'da kısıtlı sayıda basıldı ve halen rapor Rus Devlet Arşivi'nde bulunmaktadır. Dr. **Mehmet Perinçek**, Moskova'da Lenin Kütüphanesi'nde yaptığı

çalışma sırasında raporu bulmuş, Rusça fotokopisini almış, bu rapor tercüme edilerek Türkçe basılmıştır. (*)

Başbakan Kaçaznuni'nin raporunun önemine hiç kimse karşı çıkamaz. Ama ne var ki, Kaçaznuni'nin raporu bizim Batı karşısında kompleksli Batısever, hatta **"Batıperver"** aydınlarımıza ters düşüyor.

İşte Kaçaznuni'den çarpıcı noktalar:

● I. Dünya Savaşı öncesinde, Ermeniler tarafından gönüllü silahlı birlikler oluşturuldu, bu hataydı.

● Bu birlikler ve o günkü politikamız kayıtsız şartsız Rusya'ya bağlanmıştır.

Ve Türklerden yana olan güç dengesi he-saba katılmamıştı.

● 1918 yılı sonlarında İngiliz işgali, Taşnakların umutlarını yeniden kabartmıştı ve Ermenistan'da Taşnak diktatörlüğü kur-

muşlardı.

● Ermeniler **"Denizden Denize Ermenistan Projesi"** gibi emperyalist bir talebe kapılmışlar, bu yönde kısırtılmışlardı.

Ermeniler, Müslüman nüfusu katletmişlerdi, bu nedenle Türklerin aldığı tehcir kararı doğrudur ve uygundur.

Evet bütün bu saptamalar, Ermenistan'ın ilk başbakanı, Taşnaksutyun Partisi'nin kurucusu Kaçaznuni'ye aittir.

Kaçaznuni, 1914'ten 1923'e uzanan süreçte, Türk-Ermeni ilişkilerinin özünü savaş hali olarak değerlendirmektedir. Kaçaznuni'nin yaptığı çok doğru saptamaya göre bu savaş, aslında Türkiye ile emperyalist devletler arasındaki bir savaştır.

Kaçaznuni'nin kitabının en önemli noktası, Taşnak Partisi ile onun peşine takılan Ermenileri savaşın bir tarafı, o günkü Türk devletini ise diğer tarafı olarak değerlendirmesidir. Bu değerlendirme ortada savaş olduğunu ve soykırım kavramının bu olayda söz konusu olamayacağını belirtir.

Kaçaznuni'nin bu değerlendirmesi kimilerini şaşırtsa da, 1915-1918 olaylarıyla ilgili olarak Ermeni devlet adamları ve tarihçileri buna paralel değerlendirmeler yapmışlardır.

Kaçaznuni, Ermenilerin önce Çarlık Rusyası'nın emelleri doğrultusunda hareket ettiğini, Çarlık Rusyası'nın yıkılışından sonra da bu sefer Batılı devletlerin güdümüne girdiğini; İngiltere, Fransa, ABD gibi devletlerin bölgedeki çıkarları için Türklere karşı savaştıklarını açıkça belirtmektedir.

Şimdi sayın aydınlarımız Kaçaznuni'yi lanetleyecekler midir? Ondan nefret mi edecekler, yoksa biz siyasallaştık, senden daha iyi biliyoruz, sen kim oluyorsun mu diyeceklerdir...

"Batıperest" (**) aydınlarımızın ne diyeceklerini merak ediyorum.

(*) Ohannes Kaçaznuni, Taşnak Partisi'nin Yapacağı Bir Şey Yok (1923 Batı Konferansı'na Rapor, Kaynak Yayınları, 2006)

(**) Batıperest, bu deyimimi Sayın Erol Bilbilik'in son kitabı "Amerikanperestler"den uyarladım. Batı'ya hayran olan, ona tapan anlamındadır.

Ohannes Kaçaznuni'nin Tiflis'te yayımlanan kitabının kapağı.